

نومرو : ۷۵

اداره خانه

ایستانبول . جفال اوغلنده

دائرة اجتهاد

Idjtihad Constantinople

دوردنجی سنه

اجتهاد

حریت فکریه یه خادم

پنجشنبه کونلری چیقار اجتماعی، ادبی مجموعه

مدیر مرخص : الرهامی صفا

۸ آغستوس ۱۳۲۹

آبونه

سنه ۱۳۲۹

تورکیا ایچین ۲۰ غروش ۲۵ غروش

ممالک اجنبیه ایچین ۱۰ فرانق ۶ فرانق

نسخه سی ۵۰ یارم

اولانلری مجنون مطبق بیر پادشاهک ، کندی منفعتلرینی ترویج ایچین ، امامتک صحیح اولدوغنه فتوی ویریرلر. صوفتالرك امور دنیویهده اصلا صلاحیتدار اولمادقلرینی پکاعلا بیلدیگکز حالده زنیللی کیی بیردلایه آتی بیلک صفتی ویرمکز هیچ بیر صورتله تأویل ایدیلهمز .
 نه کر آتی بیلک دیمک زنیللی علی اقتدینک حرکت معهودهسی دیمک ایسه سرسملک وکوته بیلک لغتیرنی لسانزدن چیقارمالیدر .

فلیح زاره صفی

هامش : تاریخ تدنیات عثمانیه بی اوچنجی دفعه طبع ایتدیکی زمان، زنیللی مسئلهسی، بیر فصل مخصوص حالنده ، موضوع بحث ایتلرینی جلال نوری بک اقتدین استرحام ایدرم .
 ق . ح

هفته صبحی

افطار شکمپرورانه

رمضانده، بر افطار سفره سنده بولونمق طالعه مظهر اولانلر ایچنده، بوسفرده نه قدر اشتها ایله یمک یتدیگنه دقت ایدنلر بولونور . اوپله بر افطار تصور ایدیورز که بوراده مختلف صنفدن ، مختلف طبقه دن اون، اون بش کشی بولونسون . آرده ، هراقتام بر سفره بی طاسار . لایان ، چاگیرلسون ، چاگیرلسون ، ایسته نلسون، ایسته . نلسون طاسارلادینی سفرده ، خانه صاحبک و مسافر . لرینک ارزولرینه رغماً ، اثبات وجود ایدن طاقدنده ایکی، اوچ کشی اولسون ... هله بونلر، سفره آلاتورقه ترتینده ایسه ویمک محضری سفره نک اورتیه سنه قونیلورسه دهامنون کورونورلر... یمک لک، دیکر لرندن زیاده کند . یلرینک نظر اشتها سنه عرض وجود ایتدیکنی فرض ایدرلر . کیمسه بی بکه هنرلر، بویورک، بویورک، اعتیاد ریآ آلودینه رعایت ایدرلر . احتمال بویله جه حق تقدیمه دهامنون صلاحیت کسب ایتدکلری فرضیه سنده بولونورلر . دیکر مسافرلر « بویورک ! » دیمک ، صانکه اولنلرک قارنلرینی

بیر قومک روحنک شواوچ مبنای اساسینی اکتساب ایتدیلر :

صیای مشترک، منافع مشترک، اعتقادات مشترک بیر قوم ایچین . بیر کره بو اوچ اساس روحی اکتساب میسر اولدی ، اره لرنده هر بویوک مسئلهده اعضاسی میاننده رفاه بیرسوق طبعی ایله حکمران اولور واهمیتلی برنفاق اره لرنده تکون ایتز .

تراکات بطیئه ارضیه نک وجوده کتیردیکی بومشارکت حسیات ، مشارکت افکار ، مشارکت منافع بیر قومک بنیه مغنویه سنه بویوک بیرعنیت بویوک بیر استقرا ویریر . عینی زمانده بوقوته بیر قدرت عظیمه بخش ایدر . بو اوچ نوع مشارکت وقیله (روما) نک عظمت وشکوهنی وجوده کتیرمشدی . بوکونده انکلیزلری دلیر اجلال وعظمت ایدیور . بو اوچ مشارکت غائب اولونجه قومک پریشان اولدوغی کوندر . (روما) نک رولی بو اوچ مشارکت عمومیه به آرتیق مالک اولمادیکی کوندن اعتباراً ختام وقنا بولدی .

شیمدی شو حقایق روحیه و تاریخیه قارشى اعتراض ایده جک کیم واردر؟ محققدرکه سلطان سلیم فکر مقدسی موقع فعله قویمق بختیارلغنه نائل اولمش اولسه یدی ؛ بالقان ساکنلری تمام صوفتالرك ایتدیکی کیی قویو بیر مسلمان اولمش بولونا جاقلردی . [زنیللی اقتدینک بالقانلیر ایتدیکی اییلکی روسیه چارلری و دیپلوماتلری اصلاً اجرا ایده مه مشلردر . بالقانلیر مومی الهه قارشى شکر کذارلقلرینی ایفا قصدیله هر بیر خانه ده مریم آنا نامه ایقاد ایتدیگلری قاندیلک یاننده زنیللی نامه آریجه بر قاندیل داها یا قالدیرلر] .

لاکن عموم صوفتالرك کیی علوم دنیویهده اجهل اولان زنیللی کیی قویو بیر محافظه کار و ظاهر پرستک یا پاچاگی ایش ایشه بویله سرسملکدن عبارتدر . حضرت شارع اکبر « لا اکراه فی الدین » بویورمش . زنیللی اقتدیلر داها ایله ریسنی دوشونه هنرلر . فقط بوفصیله نک شریر

قاره لرنده سیغاره نك برنی سوندرمه دن او برنی یاقان ،
بری بری اوسته بش الی سیغاره تلندیروب ینه کیفی
یرینه کتیره مه ین کوندوز کی صائم لر ، بو حرکت لرنده جزوی ،
پك جزوی براندیشه یه دوشمك دن اوزا قدر لر . محرومیت دن
وصلته کچنجه او وصلتی بلاقید و شرط سوء استعمال
ایتمکله نه بویله محرومیت دن ، نه ده بویله وصلت دن بر تربیه
روحیه حاصل اوله میه جغدن ، بلکه ، بر تربیه طبعیه یه
مالکیت وار ایسه ، بوتربیه تقویه ایدیه جك یرده
تزکزه اوغرا دیله جغدن غافلدر لر .

کیم نه دیرسه دیسون ، مدنیت و انسانیتك بروجیه
استقامتی ، بر هدفی وار ... انسانلر ك کمال و صلاحه
ایریشمك ، حقیقت ساحه سنده ، مغنوی و مادی ، روحی
و بدنی ، رفاه و سعادت و اصل اوله بیلمك غیرتی وار ! ..
کور و یورلر که ترقیات مادیه ، صلاح بشره ، رفاه بشره
کفایت ایتیمور . بر قومك ، بر ملتك اخلاق اجتماعیه دن
محرومیتی ، او قومده ، او ملتده ، ثروت و یسار حاصل
ایده جك فعالیتلر ، معرفت لر ، صنعتلر بولونسه ده رفاه
عمومی بی تأمین ایدمه یور ... هیئت عمومی نك شیرازه سی ،
قوتلی اوله میور . او قوم ، او ملت نفاقلره ، اغتشاشلره
معروض قالیور ، ظاغلمغه محکوم اولویور ...

تاریخك اطلاعی یتدیکی زماندن اعتباراً قیودات
و مضبوطاتی ، بوندن اولکی ادوار بشریه حقنده ارباب
فك تدقیقات و تحریاتی ، بو تدقیقات و تحریاته مستند
تخمیناتی بزه « مدنیت و انسانیت » دییه البت برشی
احساس ایدیور . مدنیت و انسانیتك نره دن کلوب نره یه
کیتدیکی ، فصل بر یول تعقیب ایتدیکی حقنده بر فکر
تلقین ایدیور ... مدنیت و انسانیتك جریان حاضرینه
باقه رقی بو حس و فکری وزن و تحلیل ایدرسه ك شویله
بر نتیجه چیقارمق ، قناعت مزجه یا کلس دکلدر ...

کرك فردك ، کرك بر هیئت اجتماعیه نك صلاح و کالی
بهیمیت دن ، حیوانیت دن انسانیته دوغرو و خطوه آته بیلمه سیله
ممکن در . حیات طبعیه نك حیوانلردن فرقی یوق

دو یورمغه کافی ایش ، بولکه نك تکراری کندیلرینه
هر کسدن اول یمك صحنه ال صونمق ، بکندکری پارچه -
لری قاورامق حقنی ویریورمش کی داورانیرلر ... حال
و شاتی ، ظاهره کوره تعریف ایتك ایسته دیکمز بو
افطار جیلر ك حالت روحیه سی تدقیق و تحلیل اولونه بیلسه ،
اونلر ك ذهنلرندن شویله بر محاکمه کچدیکی ده تخیل ایدیه بیلیر :
بوسفرده کی آدملر ك هیچ بری بزم قدر افطاره مستحق
دکل ، بونلر ك ایچنده اوروج طوتمایانلر وار ، اوروج
طوتمش اولانلر وارسه اونلر ده اداب صومه رعایت ایتمه مشلر ،
اوروج لرینی سقطلا مشلر در ... افطار حق بزم در ...
تام صائم اولدیغمز ده بو اشتهای نامحدودیمزله - یا خود
شکمپرورانلر بر افطار ایله - کوستره بیلیرز .

برسفرده بولونانلر ك بری برنی فصل یمک یدک لرینی
اکلامق ایچون کوز قویروغیله تدقیق و مشاهده الله
آلهلری بالطبع تربیه مدنیه نك مردود کوردیکی بر حال در .
کیملرله اوطور و لورسه ، یمک ینیرسه ، اوطور و لسون ،
یمک ینلسون ، باشقه لرینی آزمی بیور ، چوقی بیور ،
تربیه لی می بیور ، تربیه سزمی بیور ، انسانی می داورانیور ،
بهیمی می حرکت ایدیور ، کوز امتحانه چکمك دوغرو
دکل .. نه چاره که فردك عینی آرامق ایچون دکل ، هیئت
اجتماعیه نك نواقصنی کور و بده اولاد و احفادی بوندن
قورویه بیلمك غیرتی ، انسانی چار و ناچار مشاهده یه مجبور
ایدیور ... برده اوله آدملر ، بو آدملر ك اوله طور
و حرکتلری وار که نظر دقتی ، اوزر لرینه زور زورینه
جلب ایدیور لر ..

صومك حکمتی ، وصلت ایله محرومیتك تربیه اجتماعیه یه
خدمتی اساسی متضمن ایسه ، یوحکمتی زمانه ده ، افطار
سفره لرنده ، اوروج طوتمدلری ایچون شکمپرورلکه عائد
کیف و اشتها لرینی هیچ بر قید و علاقه ایله کندیلرینی
مقید کور میهرک ، تسکین ایدنلر ك صورت اکل و شربندن
استنباط ایدمه میز ..

افطار دن صوکره ، یا بر قرائتخانه ده ، یا خود واپور

حیات طبیعی بی یا شایه جغز، بونی د کیشدیرمک قدرتمزک خارجنده در. حیات طبیعی جه امکان متصور اوله مایان تبدلاتی تحیل ایتک و بونی امر و جبر ایله حاصل ایتمکه چالیشمق عبث در. پیوب ایچمه دن، یاتوب قالمه دن انسان یا شایه ماز... انسانی احتیاجات طبیعی سندن محروم براقه رق یا شامق قابل دکلدر... بویوله کی تدبیرلر اصلاحه دکل، اضلاله منجز اولور... انسانی حیوانلردن آیران عقل و محاکمه سی در. اصل ایش عقل و محاکمه بی، سوق طبیعی به بهیمیه، حیوانیه مراقب و ناظم قیله بیلیمکده در. اساس مدنیتی بونقطه ده آراملی...

انسان، عزم و مرام صاحبی اولمی، برهیئت اجتماعی بشریه نك عزم و مرامی قوتلی بولنملی؟ — دیدکلرینی ایشیدیورز. عزم و مرام، هرشیدن اول شخصك نفسنه حاکمیتی ایله، احتیاجات حیوانیه سنه، احتراصات شخصیه سنه انسانیتك خصلت ممتازه سی اولان عقل و محاکمه ایله کم طاقغه، یولار طاقغه، دومن طاقغه قدرت بوله بیلیمه سیله حاصلدر...

احتیاجات طبیعی سنی تسویه به مجبور اولان انسانلر، بوندن آثار بهیمیتی آتمق ایچون چالیشمشلردر، مدینتك یولنی بویله بولمشلردر. انسانلرک یمک سفره لری، برقاج اچ قوردک اللرینه برشکار کچردکلری، برقاج قویون، بر مرکب پاره لادقلری زمان کوستردکلری آثا بهیمیتدن، ینه تسکین جوعدن باشقه برمنی افاده ایتمه ین بولوچه وحشتدن، نه قدر اوزاقلاشدیریله بیلیمش ایسه انسانلر مدینته اوقدر یاقلاشمشلردر. مدینته ایلری به کیتمش اولان اقوامده یمک سفره لری برز بزم صحبت اولمشدر. اودرجه ده که بوسفره نك اطرافه یمک یمک ایچون طویللا ندیغی بیله اونودیلیر... یمک ینه، دیکرلرینک نه یدکلرینه دقت ایتمک شویله دورسون کندی نك اورایه یمک یمک ایچون اوطورمش اولدیغی اونوده جق قدر سفره نك ظرافت مدینه سنه، صحبت انسانیه سنه مقتون اولور... بر قومک، بهیمیت و حیوانیتدن نه قدر اوزاقلاشمش،

احتیاجات طبیعی صره سنده احتیاجات تناسلی ده، ازدواج ده عقله کتیرملی... مدنیت و انسانیتك، هدفه دهها زیاده تقرب ایتش، یعنی بهیمیتدن دهها زیاده اوزاقلاشمش اولان اقوام متسندده برزوجه ایله برزوجك، عالمه قارشی رابطه و مناسبتلری حقنده، کوستردکلری طور و معامله، ایکی دوست، ایکی رفیق شفیق، ایکی هم حیات طور و معامله سی در... شبهه یوق که تربیه مدنی، بونلرک صمیمیتده، رابطه و مناسبتلرینک ینه بویله اولمه سنی ایجاب ایدیور، یعنی رابطه زوجیه، بهیمیت صرفه دن چیقارلمش بولونیور... شرقی حوصله سنك، اوروپانك الكبار صنفلرینه منسوب، حتی عصمت و عقیله معروف عائله لرندن برزوجه ایله زوجك بر مجلسده، برضیافتده، برمسامرده مشهود اولان افعال و حرکاتی همان سوء تفسیره اوغرا تمه سی، بو حوصله ده هنوز پك چوق یرطوتان احتراصات حیوانیه نك، بو احتراصات حیوانیه بی ازاله ایده جك یرده بسله مش، اعجوبه لشد. یرمش اولان اعتیاداتك تأثیری در... تستر مسئله سنده تعصب جاهلانیه دوشنلرک، اوروپا محافل کبارنده عرض اندام ایدن قادینلرک قیافتی ده — پك غریب برذهنیتله — تسترک لزومنه دلیل کتیرنلرک هیچ شبهه یوق که بو تعصبلرنده، بوتصورلرنده کندیلرینه رهبر اولان، عقل و محاکمه نك و تربیه مدنی و اجتماعی نك احتراصات حیوانیه به غلبه سی اساسی دکل، بلکه حیوانیت و بهیمیتدن پك اوزاقلاشمامش و حسن و فکرنی بو احتراصات قایدیرمق دن کندیغی آله مامش اولان بر محیطك تأثیری در...

— مون شر، بو پره نئانده بر ويللا زياتوره كيتمك
 آنديسپانسابل در، بوموسمده شالورلر آقابلاتندر. بر آز
 غالته اولسه ایدی سوئسه كيدر دك. فقط محاربه،
 قوميلقاسيونلر، قريز، نه چته را، بزی صقيور. آنك
 ايچون پرينكيويه كيدوب يا بر ويللا طوملي، يا خود
 يوط قلوبده بر شامبر لوئه ايتلي. پريلر موده ده دكلدر اما،
 كوفه ر...؟

ناطقه پرداز اولان ذاتك قارشيسنده اوچ بطن
 بولونيوردی. برنجی بطنه منسوب ايکی قين واردی.
 سنلری يکرمی، قاشلری چاتيقي، رنكلری غایت اسمر،
 دريلری پك قالين، خطوط وجهیه لری بيوك، صاچلری
 سيم سياه. بوايکی مخلوق دلفريك استعمال ايتدكلری
 لسانك يوزده ۷۵ ی فرانسزجه، ۲۵ ی تركجه ایدی.
 ايكنجی بطنه مربوط ايکی قادين ده عینی طرز واندامده
 اولوب بونلرك لسانی يوزده ۵۰ فرانسزجه دن، يوزده
 ۵۰ تركجه دن متشكلدی.

آرقه صفده اوچ ارمني طوطیسی بولنيوردی. بونلر
 لهجه لرينه اصلا فرانسزجه گله قارشيدير ميورلردی.
 آرلرنده کی موسيو ميشل كه دير اون یدی ياشنده در.
 پدري كنديسنی بكا تقديم ايتدی:

— ميشل بنده كز سلطانيه ليسه سندن كله چك سته
 تربه ين ديپلومی ايله باقالوره آسني مه ريته ایده چك. هر
 درلو قوميلپانه مستحقدر. هر لسانی بيلير. قورلره كيتمشدر.
 بونك اوزرينه كوچك ميشل كه دير (حفر ياندن مخفف) ی
 بر آز آقشلامق لازم كلدی:

— تبريك ايدرم. باقلم قاچ لسان بيلورسكز؟
 — بش لسان، اقدم.
 — صايه لم: اولا، اره نيجه...
 بوسوز اوزرينه پول (يعنی بوغوص) كه دير افندی
 پروتستو آميز بر صورتده:
 — استغفر الله بك افندی! مخدوم كوله كز بر كله بيله
 ارمنيجه بيلمز، والله، بالله..

براز دهها عمومی بر نظره عالم مدنيت و انسانيت
 باقلسه، تربيه و تحصيل دن منتظر و مطلوب اولان اخلاق
 اجتماعيه انسانلره حيواني و بهيمي احتراصلرينی حال
 اعتدالده و دائماً عقل و محاکمه نك مراقبه سی التنده
 طومنی اوكرتمك دن و تطبيق ايتديرمك دن عبارت...
 كنجللك حرارتی چاغلرنده كنچ اركللری، كنچ
 قيزلری سته لرحه مكترلرده بولونديرمق ده، تعليم و تدریس
 ايله برابر، بحرانلی آنلرنده احتراصات حيوانيه
 قارشى اونلری تدایى ايتك، موازنه ده طومق مقصده
 مندج...

هيچ بر زمان، هيچ بر رده منع و زجر ايله انسانلری
 احتراصات بهيمه دن آليقويوب حسيات و افكار انسانيه
 اخلاق فاضله اجتماعيه نك، عقل و محاکمه به مستند،
 اصابت و صميميته سوق ايتك ممكن اوله مامشدر و اوله ماز
 بوكی احوالده تدابير زجریه، بالعكس احتراصات
 حيوانيه ي تشديد ايدر، زجر آ محروميتلردن صوكره
 وصلت بواحتراصات اوله كنیش ميدان براقيركه بونك
 تربيه ايله كم آلتنه آله بيلمه سی احتمالی، يعنی مدنيت
 و انسانيتيه تقرب، بهيميت دن تباعد امكانی كوچلشديرر.
 والحاصل مدنيت و انسانيتك وجهه استقامتی
 آكلامه دن، كورمه دن تمدنه چالیشمق غريب اولور
 و بو هدفه واصل اولمق ممكن اولماز.

محمود صادق

حيويقلر

— بك اوغلنده —

قارشیده بر لسان قونوشوليوردی. بونی بورکچی زاده
 سعيد افندی ده، موسيو ماقروده آكلامق ايسيتورلر،
 فقط موفق اوله ميورلردی. قونوشيلان بواعجوبه لسانی
 سعيد افندی تركجه به بکزه تمك ايسيتور ایدی ايسه ده
 بول بول صرف و (استهلاك) ايدیلن غير مانوس، غريب،
 اجنبی كهلر معده سنی بولاندير مقده ایدی.